

Beleidsplan
Stichting Westelijk Tuinbouwgebied

april 2012

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Beschrijving Westelijk Tuinbouwgebied.....	5
3. Ruimtelijke ordening/overheid	7
4. Uitgangspunten	9
5. Hoe wil de SWTH dit bereiken?.....	10
6. Financiering van activiteiten	13

Vastgesteld door het bestuur in haar vergadering van 23 april 2012

---

1. Inleiding

De Stichting Westelijk Tuinbouwgebied Haarlem (SWTH), opgericht in februari 2007, beijvert zich om één van de laatste restjes open gebied aan de westrand van Haarlem, bekend onder de naam Westelijk Tuinbouwgebied (WTG), haar landschappelijke karakter terug te geven.

De stichting is voortgekomen uit de 'Werkgroep Westelijk Tuinbouwgebied'. Deze werkgroep is in 1996 ontstaan na het vaststellen van het 'Perspectiefplan Haarlem Zuid-West' door de gemeenteraad van Haarlem. Een aantal betrokkenen dat zich ten doel stelden bij te dragen aan realisatie van dit plan hebben zich verenigd in de werkgroep.

De werkgroep heeft vanaf haar ontstaan gestreefd naar een inbreng bij de totstandkoming van de verschillende (overheids-)plannen die betrekking hebben op de inrichting en het gebruik van het gebied. In de loop der jaren bleek dat voor een adequate inbreng in de ruimtelijke ordeningsprocedures een juridische status onontbeerlijk was. Dat heeft geleid tot oprichting van de stichting op 28 februari 2007.

In de statuten is de doelstelling van de stichting als volgt verwoord:

- a) Het bewerkstelligen van een zo goed mogelijk behoud, herstel, ontwikkeling en beheer van natuur, landschap en milieu en van de ruimtelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden in het WTG.
- b) Het bevorderen van de belangstelling voor dit gebied in de ruimste zin.
- c) Het verrichten van alle verdere handelingen, die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

De stichting tracht haar doel onder meer te bereiken door waar nodig het voeren van juridische procedures, ook tegen ontwikkelingen buiten het WTG, voor zover deze van invloed kunnen zijn op de genoemde doelstellingen, het bijeenbrengen van zo uitvoerig mogelijke documentatie, het geven van voorlichting in zo breed mogelijke zin en het uitoefenen van invloed op plannen en (voorgenomen) beslissingen van Gemeente, Provincie en Rijk. Daarbij behartigt de stichting de belangen van de bewoners van de belanghebbende wijken in de ruimste zin.

Governance

Het bestuur van de Stichting vergadert enkele malen per jaar, stelt de hoofdlijnen van het beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening.

De stichting heeft een werkgroep. Deze verricht alle activiteiten nodig voor het realiseren van de doelen die de SWTH zich stelt. Zo nodig worden subwerkgroepen ingesteld. De werkgroep vergadert eens per maand. Aan de verschillende leden van de werkgroep zijn aandachtsgebieden toe bedeed.

Met de wijkraden van de wijken rond het tuinbouwgebied worden contacten onderhouden en informatie uitgewisseld, in het bijzonder met de wijkraad Ramplaankwartier. Zo nodig wordt er gezamenlijk actie ondernomen.

Tevens zijn er contacten met natuurorganisaties waarvoor de ontwikkelingen in het WTG relevant zijn, zoals Staatsbosbeheer, en de Stichting Duinbehoud.

2. Beschrijving Westelijk Tuinbouwgebied

Het WTG ligt aan de westkant van Haarlem, een gebied van ongeveer 90 hectare groot, een gebied waar al meer dan vierhonderd jaar bollen, bloemen of groenten worden gekweekt.

Het gebied is de laatst overgebleven - grotendeels open - ruimte tussen de stad Haarlem en de landgoederen aan de Binnenduinrand. Het wordt aan de noordzijde begrensd door de bebouwing langs de Zijlweg, aan de oostzijde door de Westelijke Randweg, aan de zuidzijde door de wijk Oosterduin/Duinvlietweg, en aan de westzijde door de Elswoutslaan, het Ramplaankwartier en de Korte Zijlweg (gemeentegrens met Bloemendaal).

Het WTG wordt soms wel de 'tuin van Haarlem' genoemd. Het is een 'tuin' die het waard is zorgvuldig onderhouden te worden als blijvend cultuurhistorisch monument, als buffer tussen natuur en stad, als stadsnatuurpark en als de tuin van alle Haarlemmers. Het wordt dan ook niet voor niets gezien als een deel van de Binnenduinrand. En als onderdeel van de Binnenduinrand is het opgenomen in de z.g. 'Ecologische Hoofdstructuur'.

Vroeger bestond het gebied uit afgezande oude duinen en met zand overstoven veen- en kleigebieden. Naast weiland lag hier ook bouwland, dat later tot bollengrond ingericht werd. Nog later werden er kassen gebouwd, waardoor de openheid en het uitzicht op de binnenduinrand en de stad beperkt werd.

De openheid, de ruimte, de flora en fauna vormen voor veel stadsbewoners een rustpunt als tegenwicht voor de hectiek van de stad. Het gebied vormt een ecologische buffer tussen verstedelijking en natuur en heeft de potentie om veel schoon water uit de duinen te bergen.

Het water in de Marcellisvaart behoort tot het mooiste dat in Nederland te vinden is. Het schone water uit de duinen is langer in het gebied te bergen door meer en bredere waterlopen te realiseren en door de vroeger vijvers van het landgoed Duinvliet te herstellen. Dit water kan benut worden voor het schoner maken van de Haarlemse grachten.

Beplanting en bebouwing hebben het open karakter van het gebied aangetast, zodat historische zichtlijnen op de stad dreigen te verdwijnen en – omgekeerd – het zicht op de duinrand vanuit de stad belemmerd wordt.

Het rommelige en soms illegale gebruik van het gebied wordt in de hand gewerkt door planologische onduidelijkheid en een gedogende overheid. De natuur gaat achteruit door asfaltering, demping van sloten, vervuiling van de grond, machinelawaai en kunstmatig licht. De gemeente gedooft verloedering en er worden allerlei uitzonderingen mogelijk gemaakt, zodat er op diverse plaatsen, in strijd met de geldende plannen, toch gebouwd wordt.

De economische toestand van het WT is nu matig, vandaar dat er allerlei Randstedelijke ontwikkelingen zoals werkplaatsjes, tuincentra, autohandel, tennishal e.d. plaatsvinden. De agrarische functies van het gebied zijn nu tuinbouw en bloementeel.

---

3. Ruimtelijke ordening en het Westelijk Tuinbouwgebied

De ontwikkeling van het gebied wordt richting gegeven door de verschillende instrumenten die verschillende overheidsorganen hanteren voor de ruimtelijke ordening. De belangrijkste instrumenten die gelden voor het WTG worden hieronder weergegeven.

Ecologische Hoofdstructuur

Het WTG is opgenomen in de zogenaamde 'Ecologische Hoofdstructuur'. De term 'Ecologische Hoofdstructuur' werd in 1990 geïntroduceerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in haar Natuurbeleidsplan. De 'Ecologische Hoofdstructuur' is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur in feite voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat de natuurgebieden hun waarde verliezen. De 'Ecologische Hoofdstructuur' kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. De 'Ecologische Hoofdstructuur' moe(s)t in 2018 klaar zijn.

Perspectiefplan/landschapsbeheerplan

De gemeente Haarlem heeft in 2002 een 'Landschapsbeheerplan' vastgesteld, waarin voorwaarden zijn opgenomen zodat de inrichting van de 'tuin van Haarlem' ordentelijk ter hand kan worden genomen. Meer natuurlijke ontwikkelingen, meer uitzicht op stad en binnenduinrand en milieuvriendelijker teelten. En de weilanden moeten worden uitgebreid en meer natuurlijk beheerd.

Bestemmingsplan

In december 2005 heeft het college van B&W van Haarlem ingestemd met het voorontwerp 'Bestemmingsplan 'Binnenduinrand''. Uitgangspunt van het bestemmingsplan is het door de gemeenteraad vastgestelde 'Landschapsbeheerplan', waarin de gewenste ontwikkeling van het Westelijk Tuinbouwgebied is vastgelegd. Het bestemmingsplan is in 2007 vastgesteld.

Recente ontwikkelingen

In februari 2012 heeft wethouder Cassee de commissie Ontwikkeling van de gemeenteraad geïnformeerd over de stand van zaken in het WTG (brief 2012/45722):

'Provincie en gemeente hechten groot belang aan behoud van de kenmerkende openheid van het WTG. Een van de instrumenten waarmee dat gerealiseerd had moeten worden, was

---

natuurontwikkeling. De kosten die hiermee gemoeid zijn, zijn echter te hoog en zeker op korte termijn niet financierbaar. De gemeente Haarlem zal op korte termijn starten met een nieuw bestemmingsplan voor het WTG, waarbij de agrarische bestemming die het gebied nu heeft zal worden gecontinueerd. De openheid is het ruimtelijke uitgangspunt en zal in het bestemmingsplan worden vastgelegd.

Het bestemmingsplan wordt uitgewerkt als onderdeel van de Ontwikkelstrategie Binnenduinrand. Deze ontwikkelstrategie beoogt een bredere visie op de toekomstige ontwikkeling van de gehele Binnenduinrand.

Mochten op de lange termijn nieuwe budgetten beschikbaar komen, dan kan de mogelijkheid van natuurontwikkeling opnieuw worden onderzocht'.

---

4. Uitgangspunten

Teneinde het eerste deel van de doelstelling van de stichting, te weten 'het bewerkstelligen van een zo goed mogelijk behoud, herstel, ontwikkeling en beheer van natuur, landschap en milieu en van de ruimtelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden in het WTG' te bereiken, streeft de SWTH naar:

- Herstel van grotere openheid in het gebied met belangrijke zichtlijnen. Een verbetering van de relatie tussen stad en Binnenduinrand. Het WTG moet in 2015 open zijn.
- Ontwikkeling van een nog rijker natuurleven in het gehele gebied, gebaseerd op de flora en fauna van de oude strandvlakten.
- Bevorderen van het tot stand komen van ecologische tuinbouw tussen Vlaamseweg en Brouwersvaart om de relatie tussen stadsbewoner en teler te versterken, bijvoorbeeld via groentetas, bio-fruit, bio-bloembol en bio-bloemen.
- Bevorderen van het tot stand komen van een natuurgebied ten noorden van de Brouwersvaart met parkachtig karakter met paden en waterpartijen (vooral bestaande sloten), in de vorm van een stadsnatuurpark waarvan de basisinrichting bestaat uit het natuurlijk milieu van een standvlakte.
- Een verbetering van de recreatieve toegangen via het Brouwersvaartpad (met apart fietspad), de Ruitersweg, de Vlaamseweg, Pijlsiaan en Duinvlietpad voor voetgangers en fietsers.

---

5. Hoe wil de SWTH dit bereiken?

De Stichting wil haar doelstelling en de gewenste ruimtelijke ordening van het gebied bereiken door:

1. Beïnvloeden van de ruimtelijke plannen die invloed hebben op WTG en uitwerking daarvan, door
  - de ontwikkelingen in het gebied (vergunningen, uitvoering plannen etc.) pro-actief te blijven volgen.
  - waar nodig bij te sturen door participatie en inspraakmogelijkheden bij de gemeente Haarlem (en andere relevante overheidsorganen) te benutten en desnoods juridische stappen te ondernemen.
  - zitting te nemen in verschillende overlegorganen.
  - contacten te onderhouden met eigenaren, stads- en provinciebesturen, en wijkraden.
2. Stimuleren van 'handhaving' in het gebied door de gemeente.
3. Informeren van de Haarlemse bevolking, politiek en bestuur door bijvoorbeeld excursies in het gebied te verzorgen, een website te onderhouden, een fietstocht te ontwerpen en uit te geven, een videofilm te produceren, een tentoonstelling te organiseren met educatieve en meningsvormende nevenactiviteiten en een 'vriendenkrant' uit te geven.

De afgelopen jaren zijn diverse activiteiten ontplooid om dit te bereiken. Vergelijkbare activiteiten zal de SWTH de komende jaren blijven ontwikkelen.

ad 1 Invloed uitoefenen

In september 2007 werd, na jaren van voorbereiding waarin de werkgroep een belangrijke rol speelde, eindelijk het Bestemmingsplan Binnenduinrand door de gemeenteraad van Haarlem (unaniem) goedgekeurd. Het bestemmingplan werd daarna ter goedkeuring voorgelegd aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland. Zij gingen akkoord met het bestemmingsplan, behalve voor het deelgebied Zuid. Zij onthielden hun goedkeuring aan de voorgestelde ontwikkeling van natuur in dat deelgebied. De stichting heeft daartegen bezwaar aangetekend bij GS. In verband met deze zaak werden diverse politieke vertegenwoordigers bij de gemeente en provincie benaderd om ons te steunen in onze visie. Daarnaast werden ook diverse relevante instellingen verzocht ons protest bij GS

---

te ondersteunen. Nadat bleek dat GS haar standpunt hierin niet zou wijzigen heeft de stichting een beroepschrift ingediend bij de Raad van State, evenals de gemeente Haarlem. Bewoners in de directe omgeving van het deelgebied Zuid werden opgeroepen om ons beroepschrift mede te ondertekenen, wat ook is gebeurd.

Een van de eerste activiteiten van de gemeente Haarlem in het kader van de uitvoering van de plannen die in het bestemmingsplan staan, was het opstellen van een inrichtingsplan voor het stadsnatuurpark in het noordelijk deel van het WTG. Daar de stichting zich niet helemaal kon vinden in de uitgangspunten van dit plan heeft zij haar eigen visie hierover gegeven. Veel daarvan is door de gemeente overgenomen in een door haar nieuw opgesteld inrichtingsplan.

Door de stichting werden verder diverse zienswijzen en bezwaren ingediend bij de gemeente Bloemendaal en Haarlem en de provincie Noord-Holland, zoals vanwege het voorontwerp waterplan Bloemendaal, de aanpassing van de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur in het Westelijk Tuinbouwgebied, ontwerp aanwijzingsbesluiten Natura 2000 en het ontwerp bestemmingsplan Oosterduin.

‘Plan Zuid’ is een plan voor inrichting van het zuidelijk deel van het WTG. De bedoeling (zoals beschreven in het Bestemmingsplan Binnenduinrand) is om in dit deel natte natuur met recreatieve mogelijkheden te ontwikkelen. De SWTH heeft een Programma van Eisen geformuleerd. Het Stadsnatuurpark wordt opnieuw uit de gemeentelijke begroting geschrapt; de SWTH streeft ernaar om het Stadsnatuurpark opnieuw op de begroting te krijgen.

Er wordt naar gestreefd om 2x per jaar een structureel overleg met de wethouder van ruimtelijke ordening af te spreken, gericht op het uitwisselen van plannen en activiteiten betreffende het WTG.

Er is regelmatig contact met politieke partijen. Voor de SWTH is het contact met politieke partijen een speerpunt. Op die manier brengen wij onze doelstellingen onder de aandacht.

Commissievergaderingen en bijbehorende informatie worden online gevolgd en de relevante informatie wordt besproken in de vergaderingen. Met enige regelmaat wordt ingesproken tijdens deze commissievergaderingen over zaken aangaande het WTG.

Ad 2 Handhaving

De stichting dringt regelmatig bij de gemeente Haarlem aan op een goede handhaving in het WTG, om zo ‘verrommeling’ van het gebied tegen te gaan. De gemeente Haarlem stelde steeds daar tegenover dat hiervoor te weinig mankracht beschikbaar is.

In mei 2008 heeft een gesprek plaatsgevonden met ambtenaren van de afdeling Handhaving; zij zien in het nieuwe bestemmingsplan “veel mogelijkheden om goed te handhaven”.

Om te zorgen dat in het WTG geen ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden, blijft de SWTH alert op wat er gebeurt in het gebied. Het Meldpunt en de afdeling Handhaving van de gemeente Haarlem worden wanneer nodig geïnformeerd over ontwikkelingen in het gebied.

Regelmatig (twee maal per jaar) wordt een gesprek gevoerd met de afdeling Handhaving. Inspraakmomenten worden zoveel mogelijk benut. Veel aandacht wordt besteed aan reacties op bouwplannen, waarbij vaak extra energie gestoken moet worden in het verzamelen van de benodigde informatie. Er is vaak gebrek aan informatie vanuit de gemeente doordat er geen ambtenaren meer beschikbaar zijn bij vragen en onduidelijkheden, dossiers van bouwplannen zijn niet altijd volledig en soms onbegrijpelijk voor de gemiddelde burger.

Ad 3 Voorlichting en informatie verstrekking

Met de wijkraden worden regelmatig contacten onderhouden. De bezoeken hebben een informatief karakter en zijn bedoeld om de wijkraden nog eens te vertellen waarmee de stichting bezig is en om eventuele vragen van hun kant te beantwoorden.

Op het tweejaarlijkse wijkfeest van het Ramplaankwartier presenteert SWTGH stichting zich aan de bewoners van deze wijk. In de marktkraam wordt informatie verstrekt over haar doelstellingen en acties.

De SWTH heeft de DVD ‘Rust in beweging’ met cultuurhistorische informatie over het Westelijk Tuinbouwgebied en het boekwerkje ‘Binnenduinrand, tuin van Haarlem’ uitgebracht. Ook door middel van de website van de stichting worden burgers geïnformeerd.

Waar mogelijk worden activiteiten georganiseerd ten behoeve van de promotie van de natuurlijke, landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden van het WTG. Dat gebeurt door rondleidingen/excursies door het gebied met bewoners, raadsleden en bestuurders. Ook de andere activiteiten van stichting en werkgroep zullen meer onder de aandacht van de bewoners gebracht worden, mogelijk dat zij daardoor gestimuleerd worden om ondersteuning te leveren. Het informeren van bewoners zal gebeuren door korte artikelen in de wijkkranten en via de inmiddels uitgebreide website. Met regelmaat publiceert de Stichting over recente ontwikkelingen op de eigen website en in de wijkkranten van de wijken rond het WTG.

---

6. Financiering van activiteiten

De leden van de werkgroep alsmede de bestuursleden van de stichting WTG zijn allen vrijwilligers. Door de inzet van deze vrijwilligers kunnen de kosten van bovenstaande activiteiten beperkt blijven; gestreefd wordt naar voldoende kennis en expertise binnen de kring van werkgroep en bestuur om bovengenoemde activiteiten uit te voeren. De gemeente Haarlem stelt uit het budget voor bewonersondersteuning subsidie ter beschikking voor de kantoor- en vergaderkosten. De Stichting huurt een vergaderruimte en archiefruimte in de Til.

Om specifieke expertise in te kunnen huren dan wel speciale activiteiten uit te kunnen voeren, wil de stichting aanvullende financieringsbronnen aanboren, zoals schenkingen en giften van particulieren. De stichting zal de zogenaamde 'ANBI' status aanvragen bij de Belastingdienst, zodat schenkingen onder een fiscaal gunstig regime kunnen plaatsvinden.

